

Rachel
Joyceová

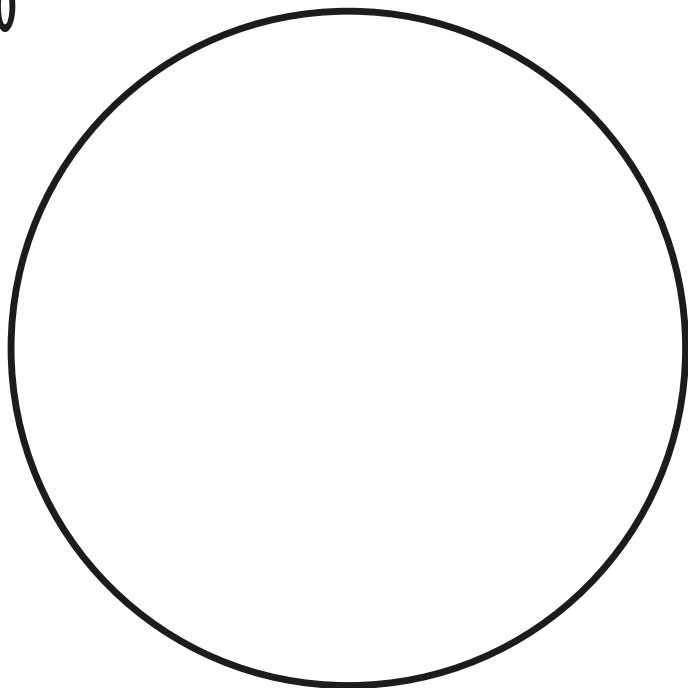

Obchodník
s hudbou

Nezapomenutelný příběh o lásce, naději a hudbě

Rachel Joyceová
Obchodník s hudbou

Rachel
Joyceová

Obchodník s hudbou

Přeložila Lucie Mikolajková

Rachel
Joyceová
Obchodník
s hudbou

Z anglického originálu *The Music Shop* vydaného nakladatelstvím Black Swan v roce 2018 přeložila Lucie Mikolajková.

Jazyková redakce Jana Kunová

Korektury Monika Straková

Návrh obálky, sazba a grafická úprava Jiří Troskov

Odpovědná redaktorka Marie Hajdová

Vydala GRADA Publishing, a.s., pod značkou COSMOPOLIS

U Průhonu 22, Praha 7, jako svou 7 127. publikaci.

První vydání, Praha 2019, 288 stran

Vytiskl FINIDR.

The Music Shop

Copyright © 2017 by Rachel Joyce

All rights reserved.

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2019

Translation © Lucie Mikolajková, 2018

ISBN 978-80-271-2658-3 (pdf)

ISBN 978-80-271-0878-7 (print)

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele.

Věnováno Hope

*Čas mě naučil,
jak vzácný poklad jsi,
nepokojný lék
pro nepokojnou duši.*

Nick Drake,
Time Has Told Me

*Je radost se skrývat,
a tragédie nebýt nalezen.*

Donald Winnicott

Byl jednou jeden obchod s hudbou.

Zvenčí vypadal jako každý jiný obchod v každé jiné postranní uličce. Nad vchodem nebyl žádný nápis. Ve výloze žádné vystavené desky. Jen podomácku vyrobený plakát přilepený na sklo. *Hudba, kterou potřebujete!!! Všichni jsou vítáni!! Prodáváme jen GRAMODESKY! Pokud je zavřeno, volejte prosím na číslo — až na to, že nikdo nemohl tušit, kam má vlastně volat, jelikož krom dalších několika radostných vykřičníků se už dala přečíst jen osmička, která ovšem klidně mohla být trojkou, a dva další znaky, dost možná trojúhelníky.*

Uvnitř nebylo k hnutí. Všude krabice plné gramodesek všeho druhu, všech rychlostí, rozměrů a barev, které ovšem nebyly označeny podle žádných kategorií. Napravo ode dveří stál staříčkový pult a vzadu se tyčily dvě poslechové kabinky, mezi nimiž stál gramofon a které připomínaly spíše nábytek do ložnice než hudební vybavení. Za gramofonem sedával majitel obchodu Frank, urostlý jako medvěd, ale mírný jako beránek, kouřil cigarety a přehrával desky. Často míval otevřeno dlouho do noci — zrovna tak jako bývalo často zavřeno celé dopoledne — a obchodem zněla hudba, barevné lampy se pohupovaly a zákazníci všeho druhu se přehrabovali v deskách a hledali tu pravou.

Vážná hudba, rock, jazz, blues, heavy metal, punk... nic nebylo zapovězeno, pokud to někdo zaznamenal na vinylový kotouč. A když jste Frankovi pověřili, co byste rádi, anebo prostě jen na co máte dneska náladu, za pár minut vám našel přesně tu pravou nahrávku. Měl na to talent. Zvláštní dar. Věděl, co lidé potřebují, dokonce i když to vlastně ani nevěděli oni sami.

„A co takhle zkusit tohle?“ říkával a shrnul si přitom divoce rozčuchané hnědé vlasy za uši. „Mám prostě takový pocit, že by se vám to mohlo líbit —“

Byl jednou jeden obchod s hudbou.

STRANA A

LEDEN
1988

1 ————— *Muž, který měl rád jen Chopina*

Jako vždycky seděl Frank u gramofonu, kouřil a díval se do okna. Bylo teprve odpoledne, ale venku už téměř padala tma. Jako by den trval jen zlomek dne. Teploty klesly, přinesly s sebou první mrazíky a ulice Unity Street se ve světle pouličních lamp třpytila. Ve vzduchu se vznášel jakýsi namodralý opar.

Další čtyři sousedící obchody už měly zavřeno, ale on rozsvítil lávové lampy a zapnul elektrická kamínka. V obchodě s hudbou bylo teplo a zářila tu barevná světla. U pultu stála tatérka Maud a probírala se fanziny. Otec Anthony vyráběl skládanku origami ve tvaru květiny. Kit Sobota před chvílí posbíral všechny desky Emmylou Harrisové a teď se je pokoušel abecedně seřadit, aby si toho Frank nevšiml.

„Dneska mi zase nikdo nepřišel,“ pronesla Maud velmi hlasitě. I když byl Frank v zadní části obchodu a ona vepředu, nebylo v podstatě vůbec nutné křičet. Obchody na Unity Street měly rozlohu asi jako běžný obývací pokoj. „Posloucháš mě?“

„Poslouchám.“

„Nevypadáš, jako že posloucháš.“

Frank si stáhl z uší sluchátka. Usmál se. Po celé tváři se mu rozlily drobné vrásky od smíchu a v koutcích očí se objevily veselé vějířky. „Vidíš? Vždycky tě poslouchám.“

„Chmmm,“ udělala Maud. Pak řekla: „Stavil se jeden chlápek, ale ne kvůli tetování. Chtěl jenom, abych mu ukázala, kudy se jde k tomu novému nákupnímu centru.“

Otec Anthony oznámil, že on dnes ve svém obchůdku s dárkovými předměty prodal těžítko. A taky koženou záložku do knihy s natištěným otčenášem. Tvářil se víc než spokojeně.

„Jestli to takhle půjde dál, budu muset do léta zavřít.“

„Nebudeš, Maud. To se srovná.“ Tyhle hovory vedli pořád dokola.

Maud prohlásila, že je všechno hrozné, Frank opáčil, že kdepak, Maud, vůbec ne. Vy dva jste jak zadřená deska, říkával jim Kit, což by možná bylo vtipné, kdyby to neříkal úplně každý večer, a navíc ti dva ani nebyli pár. Frank byl tak nezadaný, jak jen to šlo.

„Viš, kolik dělali letos funebráci pohřebů?“

„Ne, Maud.“

„Dva. Od Vánoc. Co to do lidí vjelo?“

„Možná prostě neumírají,“ nadhodil Kit.

„Samozřejmě že umírají. Jenomže sem už zkrátka lidi nechodí. Všichni stojí jenom o ty krámy na hlavní třídě.“

Květinářka tu skončila ani ne před měsícem. Její krámeček na kraji obchodního traktu teď zel prázdnotou jako vykotlaný zub, a jen před pár dny někdo počmáral nápisy výlohu pekařství na druhém konci. Frank donesl kyblík s mydlinkovou vodou, ale stejně trvalo celé dopoledne, než se je všechny podařilo smýt.

„Na Unity Street vždycky byly obchody,“ namítl otec Anthony.
„Jsme komunita. Patříme sem.“

Kit Sobota prošel kolem s krabicí plnou nových dvanáctipalcových singlů a jen těsně minul jednu z lávových lamp. Emmylou Harrisovou už zjevně ponechal svému osudu. „Dneska jsme tu měli dalšího zlodějíčka,“ pronesl zničehonic. „Nejdřív vyváděl, že nevedeme cé-děčka. Pak že by se rád podíval na jednu desku a už s ní utíkal pryč.“

„A co to bylo tentokrát?“

„Genesis. *Invisible Touch*.“

„A co jsi udělal, Franku?“

„Co by, jako vždycky,“ řekl Kit.

Ano, Frank udělal přesně to, co dělal pokaždé. Popadl svoje staré semišové sako a rozběhl se za mladíkem, až ho konečně dohnal na autobusové zastávce. (Co je to za zloděje, který se rozhodne počkat na autobus číslo 11?) Udýchaně mladému muži oznámil, že na něj zavolá policii, ledaže by se s ním vrátil do obchodu a zkusil si v kabině poslechnout něco nového. Tu desku od Genesis si

může nechat, jestli o ni tak hrozně stojí, i když Frankovi opravdu rve srdce, že krade tu špatnou — jejich rané věci jsou mnohem lepší. Může ji dostat úplně zadarmo, i s obalem, „pokud zkusíte *Fingalovu jeskyni*. Věřte mi, jestli máte rád Genesis, tak se vám Mendelssohn bude strašně líbit.“

„Škoda že neuvažuješ o tom, že bys začal prodávat ta nová cé-děčka,“ poznamenal otec Anthony.

„Děláte si legraci?“ zasmál se Kit. „Radši by umřel, než by je začal prodávat.“

Pak se dveře otevřely, zvonek nad nimi zacinkal a vešel nový zákazník. Frank pocítil záchvěv vzrušení.

Úpravně oblečený muž ve středních letech vykročil po perském běhounu, který vedl až dozadu ke gramofonu. Všechno na něm působilo dokonale obyčejně — kabát, vlasy, dokonce i uši —, jako by ho někdo záměrně poskládal tak, aby budil co nejmenší pozornost. Se skloněnou hlavou minul pult po své pravé straně, kde stála Maud s otcem Anthonym a s Kitem a za nimi všechny desky uložené v kartonových firemních krabicích. Prošel kolem starých dřevěných polic po své levici, kolem dveří vedoucích do Frankova bytu, stolu uprostřed a plastových přepravek plných přebytečného zboží. Ani letmo přitom nepohlédl na mozaiku z obalů od desek a podomácku vyrobených plakátů, jimiž Kit za pomoci připínáčků vyzdobil stěny. U gramofonu se zastavil a vytáhl kapesník. Oči měl jako dvě rudé tečky.

„Je vám dobře?“ zeptal se Frank svým dunivým hlasem. „Čím vám dneska posloužím?“

„No víte, potíží je v tom, že já mám rád jenom Chopina.“

Teď si Frank vzpomněl. Tenhle muž už tu jednou byl, před několika měsíci. Měl těsně před svatbou a hledal něco, co by utišilo jeho nervozitu.

„Koupil jste si u nás *Nokturna*,“ přisvědčil.

Muž zkrřivil ústa. Jako by nebyl zvyklý, že si ho někdo pamatuje. „Mám teď zase takové náročné období. Říkal jsem si, jestli — jestli

byste pro mě ještě něco nenašel?“ Když se dnes holil, zjevně kousíček na bradě vynechal. Ten proužek drsného strniště působil jaksi osaměle a opuštěně.

A tak se Frank usmál, protože se vždycky usmíval, když ho nějaký zákazník požádal o pomoc. A zeptal se stejně, jako se ptával vždycky. Ví pán, co přesně by rád? (Ano. Chopina.) Poslouchá někdy něco jiného, co by se mu líbilo? (Ano. Chopina.) Dokázal by to zabroukat? (Ne. Nejspíš ne.)

Muž se pokradmu ohlédl, jestli je nikdo neposlouchá, ale nikdo mu nevěnoval pozornost. Za ta léta už v tomhle obchodě viděli snad všechno. Byli tu samozřejmě stálí zákazníci, kteří si chodili pro nové desky, ale často přišel někdo, kdo chtěl něco víc. Frank už pomohl lidem překlenout těžkou nemoc, zármutek, ztrátu sebevědomí i zaměstnání, ale i mnohem všednější starosti, jako třeba fotbalové výsledky nebo špatné počasí. Ne že by snad o tom všem věděl, ale většinou opravdu stačilo jen naslouchat, a on měl konečnou trpělivost. Jako malý vydržel celé hodiny stát s kouskem chleba v ruce v naději, že si pro něj přiletí nějaký ptáček.

Ale muž teď na Franka upřeně hleděl. Jako by vyčkával.

„Chtěl byste jenom, abych vám pomohl najít tu správnou nahrávku? Nevíte přesně, co to má být, ale hlavně když to bude Chopin?“

„Ano, ano!“ vyhrkl muž. Přesně tak to bylo.

Tak co tenhle pán vlastně potřebuje? Frank si odhrnul z čela ofinu — okamžitě zase spadla nazpátek, ale co naplat, prostě si dělala, co chtěla —, sevřel si bradu v dlaních a začal naslouchat, jako by se snad pokoušel v éteru zachytit rádiové signály. Něco krásného? Něco pomalého? Poslouchal téměř bez hnutí.

Ale pak to konečně přišlo a bylo to jako rána z děla, až to Frankovi vyrazilo dech. Samozřejmě! Tenhle pán žádného Chopina nepotřeboval. A nemuselo to být ani nokturno. Ve skutečnosti potřeboval —

„Vydržte!“ A Frank bleskově vyskočil.

Začal přecházet sem a tam, vytahoval jednu desku za druhou, kroužil kolem Kita a shýbal se, aby hlavou nenarazil do lustru. Hledal hudbu, jež by přesně pasovala k té, již zaslechl vycházet z muže, který měl rád jenom Chopina. Piano, ano. To tam slyšel. Ale ten muž potřeboval ještě něco jiného. Něco něžného a zároveň mohutného. Kde by to Frank našel? V Beethovenovi? Kdepak, to už by bylo příliš. Beethoven by nejspíš tohohle pána úplně převálcoval. Pro něj by hudba měla být jako dobrý přítel.

„Nepotřebuješ pomoci, Franku?“ zeptal se Kit. Ve skutečnosti to ovšem znělo jako „E-o-e-u-je o-o-cht?“, protože měl plnou pusou čokoládové sušenky. Osmnáctiletý Kit nebyl hloupý a už vůbec ne zaostálý, jak lidé někdy naznačovali. Byl jen plachý, neohrabaný a až příliš nadšený. Vyrůstal v malém domku na předměstí s matkou postiženou demencí a s otcem, který většinu času proseděl u televize. Frank si v posledních letech Kita oblíbil — asi tak, jako měl kdysi rád svou starou, rozbitou dodávku a matčin gramofon. Zjistil už, že bude-li s chlapcem zacházet podobně jako se štěnětem teriéra, pravidelně ho posílat na procházku a zadávat mu jednoduché úkoly, nenapáchá Kit zdaleka tolik škody.

Ale jakou hudbu to teď vlastně hledá? Co to je?

Frank potřeboval nějakou píseň, která by k tomuhle muži připlula jako malý vor a bezpečně ho zavezla až domů.

Piano? Ano. Žestě? To by šlo. Vokály? Možná. Něco silného a vášnivého, co by znělo složitě a přece tak jednoduše, že by bylo snadné to pochopit —

To bylo ono! Už to měl. Věděl přesně, co jeho zákazník potřebuje. Bleskově zapadl za pult a vytáhl tu pravou desku. Doběhl zpátky ke gramofonu a mumlal si přitom: „Strana bé, skladba pět. To je ono. Jo, to je přesně ono!“ Jenomže muž si povzdechl tak zoufale, že to bylo skoro jako zavzlykání.

„Ne, ne! Co to má být? Aretha Franklinová?“

„*To on by mi neudělal. To je ono. To je ta píseň.*“

„Ale vždyť jsem vám říkal, že chci Chopina! Nějaký pop mi nepomůže!“

„Aretha není pop, je to soul. O Arethě prostě nemůžete diskutovat.“

„*Spirit in the Dark?* Ne, ne! Tuhle desku nechci. Pro tu jsem si nepřišel.“

Frank na něj shlédl ze své ohromné výšky. Muž nervózně kroutil v ruce kapesníkem. „Vím, že to nechcete, ale věřte mi, že dneska to potřebujete. A co můžete ztratit?“

Muž se naposledy zoufale ohlédl ke dveřím. Otec Anthony účastně pokrčil rameny, jako by mu chtěl říct *Proč ne? Tohle už jsme zažili všichni.* „No tak dobře,“ hlesl muž, který měl rád jen Chopina.

Kit přiskočil a zavedl ho do poslechové kabiny, ne že by ho snad vedl za ruku, ale šel před ním pozpátku s rukama vztaženými, jako kdyby hrozilo, že z muže každou chvíli začnou odpadávat jednotlivé součásti. Lávkové lampy zářily mihotavým svitem a vrhaly stále se proměňující růžové, jablkově zelené a zlatavé vzory. Kabinky v ničem nepřipomínaly ty, které měli u Woolwortha — ty byly spíš, jako když si člověk vleze do sušáku na vlasy. Maud tvrdila, že mají sluchátka tak umaštěná, že se potom každý musí osprchovat. Kdepak, tyhle kabiny vyrobil Frank sám, ze dvou stejných viktoriánských šatních skříní, neuvěřitelně obrovských, které jednou zahlédl v kontejneru na nadměrný odpad. Odřezal jim nohy, vynadal závesné tyče a šuplíky a vyvrtal do stěn otvory, kudy provlékl kabely ke gramofonu. Potom Frank sehnal dvě křesílka, dost malá, aby se vešla dovnitř, ale pohodlná. Dokonce skříně naleštil tak, až se blyštěly, jako by byly natřené černou lesklou barvou, a na dveřích se vyloupila jemná perleťová intarzie se vzorem ptáčků a květin. Stačilo se pozorně podívat, aby si člověk uvědomil, jak jsou obě kabiny krásné.

Muž se bokem nasoukal dovnitř. Nebylo tam moc místa — koneckonců po něm chtěli, aby si vlezl do skříně —, ale nakonec se usadil. Frank mu pomohl nasadit sluchátka a zavřel dveře.

„Sedí se vám tam dobře?“

„Tohle je k ničemu,“ zavolal muž ze skříně. „Mám rád jenom Chopina.“

Frank došel ke gramofonu, vytáhl desku z obalu a zvedl jehlu. *Tik, tik*, projížděl hrot tichounce drážkami. Frank zapnul reproduktor, aby hudba zněla v celém obchodě. *Tik, tik* —

Desky si žily svým vlastním životem. Nezbyvalo než čekat.

2 ————— *To on by mi neudělal*

Tik, tik. V kabině bylo temno a ticho, jako když se člověk schová do skříně. To ticho jako by syčelo.

Všichni ho varovali. Dej si pozor, říkali mu. Ale on je neposlouchal. A tak ji požádal o ruku a nemohl uvěřit svému štěstí, když souhlasila — byla tak překrásná a on tak obyčejný. A po svatební snídani se jí rozhodl donést lahev šampaňského a našel ji v jejich novomanželském apartmá nohama vzhůru. Nejdřív nechápal, co vlastně vidí. Musel se podívat pořádně. Spatřil šaty nadýchané jako lepkavá sněhová pusinka, z nichž trčely čtyři nohy, dvě z nich měly černé ponožky, jedna podvazek. A pak mu to došlo. Byla to jeho nevěsta a jeho svědek. Postavil lahev na zem, vedle ní dvě skleničky, a zavřel dveře.

Nedokázal ten výjev vyhnat z hlavy. Pouštěl si Chopina, užíval léky, které mu předepsal doktor, ale nic z toho nezabíralo. Přestal chodit mezi lidi a každou chvíli se rozplakal. Bylo mu tak zle, že se v práci hodil marod.

Tik, tik —

Hudba začala hrát. Zadrnkala kytara, zabouřily trubky, ozvalo se cvrlikavé „*ach má lááásko*“ a pak bum-bum-bum-bum, spustily bicí.

Co to Franka probůh napadlo? Takovouhle hudbu vůbec nepotřeboval! Už se chystal strhnout si sluchátka z hlavy —

„*Přátelé mi říkají, že už jinou máš,*“ ozvala se zpěvačka, Aretha, a její hlas zněl jasně a klidně, „*a já jim tvrdila, žes jiný, než se zdáš.*“

Jako když člověk potká ve tmě někoho úplně cizího a řekne mu „*To neuhodnete, co se mi stalo*“ a ten cizinec odpoví „*Ale neříkejte, já jsem na tom úplně stejně.*“

Přestal myslet na svou ženu a na svůj zármutek a poslouchal Arethu, jako by mu její hlas zněl přímo v hlavě.

Vyprávěla mu svůj příběh — bylo to asi takhle: Všichni jí tvrdili, že je ten chlap nevěrník; i její matka to říkala. Ale Aretha jim nevěřila. On nebyl jako ti ostatní, nevodil by ji za nos. Nelhal by jí. Začala klidně, ale když se blížil refrén, už jednotlivá slova téměř vykřikovala. Její hlas byl malinká lodička a hudba byla jako vlna tsunami, ale Aretha se na ní udržela, stoupala s ní nahoru a klesala dolů. Ta paličatost, s jakou v něj pořád věřila! Ozvaly se smyčce, drnkla kytara, připojily se žestě i bicí, všichni jí tvrdili, že se v něm plete — „*Uohhh!*“ zakvílely doprovodné vokály, jako řecký chór složený z jejich kamarádek —, ale kdepak, ona se držela svého přesvědčení jako klíště. Její hlas si pohrával se slovy, vláčel je sem a tam, vznášel se nad vlny a zase padal dolů. Aretha to věděla. Dobře věděla, jak zoufalý je to pocit, milovat podvodníka. Jak je člověk osamělý.

Seděl úplně nehybně. A poslouchal.

Frank vytřepal z krabičky cigaretu, zapálil si a pozoroval dveře kabiny. Doufal, že se s tou písničkou nespletl. Někdy lidem jen stačilo zjistit, že v tom nejsou sami. Jindy spíš potřebovali dát průchod svým citům, dokud samy neodezní — lidé mají sklon upínat se na to, co je jim důvěrně známé, i když jim to třeba působí bolest.

„U desek je důležité,“ říkávala jeho matka, „že se o ně musíš starat.“ V duchu teď spatřil Peg úplně živě: viděl ji v jejich bílém domku u moře, oblečenou v kimonu a turbanu, jak mu přehrává Bacha nebo Beethovena anebo cokoliv jiného, co jí právě doručili. Peg mu o deskách vyprávěla příběhy, drobné historky, aby mu usnadnila poslech, a o skladatelích mluvila s takovou něhou, jako by byli jejími milenci. Nosívala ohromné sluneční brýle, dokonce i když pršelo, vlastně je nosila i za tmy, a paže měla ozdobené tolika náramky, že zacinkaly pokaždé, když se zasmála. Obvyklé mateřské věci ji nezajímaly. Jako třeba sendviče s marmeládou, nakrájené na trojúhelníčky. Nebo zapečené maso k večeři či třešňový sirup proti kašli, když byl nemocný. Když našel krásnou lasturu nebo stuhu mořských chaluh a přišel se jí pochlubit, většinou je rovnou hodila zpátky do moře. Kdykoli se s jejich starým roveřem vydala do města, byl to Frank, kdo jí musel připomínat, že má zatáhnout ruční brzdu. (Měla poněkud nešťastný zvyk nechat auto nezajištěné, takže se pak často samovolně rozjelo.) Ano, Peg chovala odpor vůči všemu, co nějak zavánělo řádnou mateřskou péčí, ale o gramofonové desky se starala s úctou téměř posvátnou. A o hudbě dokázala povídat celé hodiny.

Píseň se začala vytrácet. Dveře kabinky cvakly a otevřely se. Perleťoví ptáčky zatřepali křídly a vzlétli.

Muž, který měl rád jen Chopina, ale ze skříně nevystoupil. Stál ve dveřích, bledý jako stěna, jako by mu bylo trochu nevoľno.

„Tak co?“ zeptal se Frank. „Jak se vám to líbilo?“

„Tak co?“ Maud, otec Anthony a Kit Sobota u pultu rovněž vyčkávali. Kit poskočil nejprve na jedné noze a pak na druhé. Otec Anthony si posunul brýle na temeno hlavy, takže je měl jako členku. Maud svráстила čelo.

Muž, který měl rád jen Chopina, se dal do smíchu. „Páni, to teda bylo něco! Jak jste věděl, že potřebuju právě Arethu? Jak jste to udělal, Franku?“

„Co jsem udělal? Jenom jsem vám pustil výbornou skladbu.“

„Natočila Aretha Franklinová ještě nějaké další desky?“

Teď se pro změnu zasmál Frank. „No to si pište. Máte štěstí. Nahrála jich spoustu. Ona vždycky zpívala strašně ráda.“

Pak Frank přehrál celou desku, stranu jedna i stranu dvě. Sám taky poslouchal, kouřil a tancoval na tom maličkatém plácku za gramofonem, kroutil rameny a houpal se v bocích — a jak se tak na něj Maud dívala, začala se pohupovat taky —, a Kit zatím prováděl cosi, co připomínalo ptačí tanec, ale stejně tak to mohlo znamenat, že ho tlačí nové boty. Na téhle desce byla Aretha ve vrcholné formě. *Spirit in the Dark* by si měl pořídit každý.

Potom Kit uvařil všem čaj a Frank u gramofonu poslouchal, co mu muž vyprávěl o své ženě. Jak se jí po svatbě nedokázal ani dotknout. Že se před měsícem odstěhovala k jeho svědkovi. Je to úleva, svěřil se, moct to aspoň někomu povědět. Frank přikyvoval a naslouchal a znovu a znovu muže ujišťoval, že se může zastavit, kdykoli bude chtít. „Když bude zavřeno, prostě buďte na dveře. Je jedno, kolik bude hodin. Já jsem tady pořád. Nemusíte na to být sám.“

Byla to vlastně jen drobná laskavost a navíc docela samozřejmá, ale muž se usmál, jako by mu snad Frank věnoval zbrusu nové srdce.

„Stalo se vám někdy něco podobného?“ zeptal se. „Byl jste někdy zamilovaný?“

Frank se zasmál. „To už mám za sebou. Nepotřebuju nic než tenhle obchod.“

„Už odsud v podstatě ani nevychází,“ ozval se otec Anthony.

„Můžu si tu písničku poslechnout ještě jednou?“

„Samozřejmě že můžete.“

Muž se zase zavřel v kabině a Frank posunul jehlu na gramodesce. „*Přátelé mi říkají, že už jinou máš...*“ Frank se zadíval do výlohy.

Venku bylo takové prázdno a ticho. Nic se ani nepohnulo, jen to slaboučké namodralé světlo prosvěcovalo chladný vzduch. Frank neuměl hrát na žádný nástroj, neznal noty, neměl vůbec žádné praktické hudební vzdělání, ale když se posadil před zákazníka a začal mu opravdu naslouchat, uslyšel, jak se z něj line jakási píseň. Ne snad nějaká dokonalá symfonická skladba. Spíš jen pár tónů, nanejvýš několik taktů. Nestávalo se to často; na to musel na chvíli přestat být Frankem a ponořit se do prostoru někde uprostřed. Bylo to tak odnepaměti. „Intuice,“ říkal tomu otec Anthony. „Fakt divný,“ komentovala to Maud.

A co záleželo na tom, že nikoho blízkého ve svém životě neměl? Samotnému mu bylo dobře. Zapálil si další cigaretu.

A pak ji spatřil. Dívala se přímo na něj.

4 ————— *Obchod na Unity Street*

Když Frank poprvé uviděl svůj obchod, vybuchl smíchy. *Cha cha cha!* Smál se tak radostně, až se zalykal. To bylo před čtrnácti lety, v roce 1974. Británie právě zažívala první hospodářskou recesi od konce války. Horníci stávkovali a byl zaveden třídní pracovní týden.

Bloumal už městem celé hodiny. Netušil, kam má vlastně namířeno. Minul katedrálu, síť prastarých uliček, průjezdů a dlážděných průchodů, které ji obklopovaly, plných obchodů s cetkami

a kaváren. Přešel po Castlegate, hlavní nákupní zóně ve městě, díval se do velikánských výloh a pak vylezl na hodinovou věž. O kousek dál si všiml brány do parku, fronty u budovy sociálního úřadu, vyzkoušel místní hernu s automaty a potom obešel stánky na tržišti. Nakonec se vydal po ulicích s bytovými domy směrem ke starým dokům. Na Unity Street se zastavil jen proto, že to byla slepá ulice, po jejíž jedné straně byla hospoda a šest obchodů, na druhé pak řada viktoriánských činžáků z hnědých cihel. Dál už jednoduše jít nemohl, pokud by nechtěl šplhat po střechách.

A tak zůstal stát a rozhlédl se po té zchátralé uličce pořádně. V okně jednoho z domů se tyčila italská vlajka, ze sousedních dveří se linula vůně koření, nějaká žena s čelenkou na hlavě loupala na zápraží hrách, parta dětí kamsi tlačila nákupní vozík a na dalším průčelí byl nápis inzerující *Pokoje k pronajmutí*. Byl tu pohřební ústav, polské pekařství, obchůdek s náboženskými předměty, pak prázdné prostory s nápisem *Na prodej* ve výloze, za nimi tetovací salon a konečně květinářství. Za výlohou pohřebního ústavu spatřil dva staré pány, kteří právě nabízeli jakési plačící dámě papírové kapesníčky. V pekařství nějaký chlapec ukazoval na koláček; v obchůdku nazvaném Duchovní bohatství pomáhal jakýsi padesátník vybrat malé dívence plastovou figurku Ježíše. Pak spatřil mladou ženu s pokreslenou kůží, jak vytírá podlahu; výlohu částečně zakrývaly závěsy a na skle se skvěl nápis TATTOUISTA. Z květinářství se právě vynořila stará paní oblečená v sáří, nesla si velkou kytici, a když zavírala dveře obchodu, zavolala ještě dovnitř poděkování. Právě ta všednost a každodennost na něj tak zapůsobila. A taky ta vzájemná prospěšnost, jako by tu tahle pestrobarevná směsice lidí byla odjakživa, jako matky a otcové, a vzájemně si pomáhali najít, co právě potřebovali. A před jeho vnitřním zrakem se náhle rozprostřela budoucnost, asi jako když tenkrát v bílém domku na pobřeží vídal vzdálený obzor, jenž se náhle vynořil z mořské mlhy: zastřená a vzdálená, ale krásná a plná naděje. A v tu chvíli se Frank

dal do smíchu, jak už se nesmál celé roky. A vydal se rovnou do realitní kanceláře.

„Ten obchod pochopitelně potřebuje trochu péče, pane,“ připustil realitní agent, odložil nedojedený sendvič a sáhl po klíčích. „Budete muset poněkud zapojit představivost.“

Trochu péče? Vnitřek obchodu byl naprostá katastrofa. Prostor byl zavalený odpadky a odporně to tu páchlo — lidé jej zjevně využívali jako záchodky. Někdo tu dokonce vytrhal prkna z podlahy a udělal si z nich ohníček.

„Líbí se mi to,“ prohlásil Frank. A dotkl se zdí, jako by je chtěl uklidnit. „Ano, zaplatím požadovanou cenu v plné výši.“

„Vážně? Nechcete majiteli udělat nabídku?“

„Ne. Tenhle obchod je přesně pro mě. Nechci se handrkovat.“

Řekněte Frankovi, že si má oblíbit pěkný domeček se zahrádkou a vším komfortem, a on se otočí na patě a uteče. Řekněte mu, aby se zamiloval do jiné lidské bytosti, a on vezme nohy na ramena. Ale tenhle obchod — rozbitý, bezcenný, zničený — ano, to bylo přesně pro něj. Přiznal realitnímu agentovi, že není žádný kutil ani opravář, ale nemůže přece být tak těžké se to naučit, když si o tom půjčíte něco z knihovny. Připustil rovněž, že nemá sebemenší zkušenost s obchody. Peg si vždycky nechávala věci doručovat. Zmínil se o Harrods, Fortnum's a Deutsche Grammophon.

Realitní agent — jehož žena každou sobotu jezdila nakupovat do supermarketu — nemohl uvěřit svému štěstí. Tyhle prostory byly už rok prázdné a celý tenhle obchodní trakt už měl namále; kdykoli někdo trochu víc práskl dveřmi, opadávaly z budov kusy zdiva. Zezadu obklopovaly dům jen sutiny, už od jedenačtyřicátého roku, kdy do ulice dopadla letecká bomba. Když tudy agent procházel naposledy, spatřil, jak si v hromadě trosek hrají umouněné děti, ale taky zahlédl uvázanou kozu. Celá tahle ulice byla hrozný mišmaš. Jednoho dne snad bude mít nějaký investor dost rozumu, aby to tu dal všechno zbourat a vybudoval tu parkoviště.

Ale Frank jako by nic z toho neviděl. Místo toho pozval agenta na pivo do England's Glory, hospůdky na rohu. Ten kolohnát-ský mladík s divoce rozcuchanými vlasy, v ošuntělých šatech, se zvláštní nemotornou chůzí, jako by si pořád ještě nezvykl na svoje nohy, realitního agenta něčím vyváděl z míry. Měl v sobě jakousi nevinnost, jaká se dnes už málokdy vidí. Ruce měl měkké a hebké jako vatové polštářky — zjevně nikdy v životě tvrdě nepracoval. A donekonečna vykládal o gramodeskách.

Když se agent zeptal, co Franka přivedlo právě do tohohle zákoutí, opáčil Frank, že se mu zkrátka porouchalo auto. (*Zákoutí* byla realitácká reklamní hantýrka. Tenhle kousek Anglie v sobě neměl zhola nic idylického ani půvabného, jak by snad slovo *zákoutí* naznačovalo. Byl to ohavný vřed na tváři země. Hlavní zdejší průmysl představovala potravinářská výroba. Přesněji řečeno ochucené brambůrky a kreky. Když zavanul vítr špatným směrem, čpělo to po celém městě sýrem a cibulí.)

Realitní agent ovšem nebyl jediný, kdo si tu tak trochu vymýšlel. I Frank mohl být poněkud konkrétnější. Mohl například přiznat, že jeho dodávka už mlela z posledního asi tak třicet kilometrů. Mohl se také zmínit o tom, že od Peginy smrti byl vlastně celý jeho život na odpis; neměl už ani ten bílý domek u moře. Poslední měsíce strávil na cestě, spal pod širákem a čekal, jestli se nena-skytne nějaké řešení. A teď to přišlo. Říkal si, že pokud dokáže vybudovat a provozovat tenhle malý obchůdek v zapadlé uličce, bez závazků a bez komplikací, jaké přináší láska, pokud se dokáže cele oddat službě obyčejným lidem a nebude za to od života nic chtít, možná se dokáže nějak protlouct. Dodávku prodal do šrotu a ještě téhož odpoledne podepsal kupní smlouvu. Nečekal ani na znalecký posudek.

„Takže vy si chcete otevřít krám s hudbou?“ zeptala se Maud, když se poprvé setkali. Byla to malá, podsaditá dívka, na hlavě měla číro, které si každou chvíli barvila jinou barvou, podle

nálady — obvykle ovšem samé temné barvy, které se v přírodě běžně nevyskytovaly. Kůži měla pokrytou pavučinami inkoustových ornamentů, srdcí a růží.

Frank seděl na obrubníku a vyhříval se na sluníčku. V ruce držel tužku a notes, do kterého si maloval usměvavé obličejíky. Zvedl k ní hlavu.

„Ano,“ přisvědčil. „Budu pomáhat lidem hledat hudbu.“

„A co Woolworth?“

„Co má být s Woolworthem?“

„No, že tu jeden je, na Castlegate. Je to odsud deset minut pěšky.“

„Vida,“ řekl Frank. „Říkal jsem si, kam si budu chodit pro populární singly.“ Zase se vrátil ke svému notesu.

„To jako nemáte žádný zboží?“

„Zboží?“

Obrátila oči v sloup. „No jako kazety a tak?“

„Mám v dodávce svoje staré desky. Ale kazety prodávat nebudu. Nemají v sobě žádnou krásu. Budu prodávat jenom gramodesky.“

„A co když si někdo bude chtít koupit kazetu?“

Usmál se. Vzápětí ho zmátlo, když dívka zrudla tak, jako by ji právě někdo ožehl letlampou. „Tak můžou jít k Woolworthovi.“

„Předtím to tu patřilo jedné staré paní, prodávala potřeby na šití. A nikdo jí tam nechodil. Zcvokla se z toho. Skončila v domově důchodců.“

Frank si v duchu umínil, že bude-li někdy potřebovat povzbudit či zvednout náladu, nemá nikdy chodit za Maud.

Okamžitě začal s renovacemi. Během jediného dopoledne se mu povedlo vyvléct z obchodu starou pračku, autobaterii, sekačku na trávu a železné rozkládací lehátko. Vytrhal obrůstající břečtan, zametl podlahu, vypáčil zabeďněná okna. Prázdný obchod jako by byl najednou plný vzrušujících možností. Zevnitř vypadal mnohem větší, než jak se jevil, když člověk jenom prošel kolem. Tady u dveří může být pokladní pult, tamhle vzadu gramofon. Bylo tu

dokonce i místo na dvě poslechové kabinky. Frank si koupil sadu nářadí a pustil se do práce.

Frank možná působil osaměle, ale tím vlastně na Unity Street nijak zvlášť nevybočoval — kdekdo tu kdysi býval sám. A neminul den, aby někdo nestrčil hlavu do dveří — doslova a do písmene, protože v nich ještě nebylo sklo — a na chvíli nepřiložil ruku k dílu. Frank jim jejich pomoc oplácel gramodeskami. Majitelé obchodů, které předtím tak opatrně obhlížel, ho teď vzali pod svá ochranná křídla. Frank se blíž seznámil s bývalým knězem, který z osobních důvodů předčasně odešel do výslužby a naléval si první skleničku zhruba ve stejnou dobu, kdy si sypal do misky kukuřičné lupínky k snídani. Poznal také dva staříky — dvojčata, jejichž rodina už po čtyři generace vlastnila místní pohřební ústav, a kteří se někdy drživali za ruce jako malé děti. Dozvěděl se víc o polském pekaři a postupně zjistil, že když se na něj mladá tatérka zaškaredí, je to možná ve skutečnosti úsměv.

V obchodě se postupně podařilo spravit rozbitou podlahu. Zdi byly nově omítnuté. Trubky byly spravené, tašky na střeše upevněné, okna nově zasazená. Schodiště vedoucí do bytu bylo vyspravené a budova získala nové rozvody. Když Frankovi došly peníze, požádal v bance o úvěr.

„Stejně ti ho nedají,“ prorokovala Maud.

Ukázalo se, že se bankovnímu řediteli a jeho manželce právě narodilo dítě. Ta nebohá žena se už celé týdny nevyspala. Ředitel se Frankovi svěřil, že netuší, jak jí pomoci — zkusili už všechno. Frank se na židli předklonil — byla hrozně maličká, vlastně téměř miniaturní — a s bradou v dlaních naslouchal. Na úvěr úplně zapomněl. Jen poslouchal. Teprve na samý závěr pohovoru si ředitel pobočky přečetl Frankovu dokumentaci a oznámil mu, že vzhledem k tomu, že nemá vůbec žádné zkušenosti s maloobchodním prodejem, mu banka úvěr rozhodně neschválí. „Vypadáte jako slušný člověk,“ řekl mu. „Ale při dnešní míře inflace si nemůžeme

dovolit riskovat.“ Všichni si dělali starosti kvůli recesi, ale taky se báli studené války. Téměř napevno očekávali, že se jednoho dne probudí a najdou před místní družstevní prodejnou zaparkované sovětské tanky.

Příštího dne se Frank vrátil do banky se dvěma deskami — *Waltz for Debby* od Billa Evanse a chvalozpěvy Hildegardy von Bingen. Připojil k nim lístek se seznamem skladem, které by si ředitelova manželka měla poslechnout. Přidal ještě jednu ukolébavku. („*Tu vaše žena poslouchat nemusí,*“ napsal. „*Ta je jenom pro miminko.*“) Na ukolébavku to byla věru nezvyklá volba a vlastně to ani nebyla vážná hudba. Byla to *Wild Thing* od The Troggs.

Jenomže to zabralo. Ředitel pobočky napsal Frankovi dopis. (Úhledně, na psacím stroji.) Jeho žena se vyspala. A jakmile novorozeně uslyšelo jeho ukolébavku, upadlo do jakéhosi transu, jako by teprve teď někdo pochopil, jaké zvířátko se v něm skrývá, a udělal mu bezpečný pelíšek. Poté ředitel dodal, že banka ráda poskytne Frankovi úvěr v plné výši. Připojil všechny potřebné dokumenty — dovolil si už vyplnit předepsaný formulář za něj. Dopis zakončil přáním všeho dobrého do budoucna a připojil své křestní jméno: „Henry“. A od toho dne se z nich stali dobří přátelé.

Obchod získal jednoduché dřevěné police. Frank si koupil pořádný gramofon a reproduktory značky JBL. Zpočátku sestávalo veškeré zboží v obchodě pouze z jeho vlastních dlouhohrajících alb a singlů. Protože je miloval a protože o nich věděl úplně všechno, pečlivě je seřadil do krabic: ne podle žánru ani abecedně, spíše instinktivně. K Bachovým *Braniborským koncertům* například přiřadil album *Pet Sounds* od Beach Boys a *Bitches Brew* od Milese Davise. („Jiné období, stejná hudba,“ poznamenal k tomu.) Pro Franka byla hudba jako zahrada, z níž se semínka mohou roznést do daleka. Když se lidé budou držet jen toho, co znají, může jim utéct tolik nádherných věcí.